

Årlig redegørelse fra tilsynsudvalget vedrørende politiets og
forsvarets efterretningstjenesters behandling af personoplysninger
(Wamberg-udvalget)

Oluf Engell
Partner
Tlf 33 34 50 00
oe@bruunhjeje.dk

21. marts 2014

Indledning

Som det fremgår af beretning nr. 2 afgivet den 26. november 2010 af Folketingets Udvalg vedrørende efterretningstjenesterne (i daglig tale Kontroludvalget), vil Wamberg-udvalget en gang årligt offentliggøre en redegørelse om udvalgets kontrol af Forsvarets Efterretningstjeneste (FE). Wamberg-udvalgets første offentlige redegørelse blev lagt på FE's hjemmeside den 6. april 2011.

Formålet er at give offentligheden indsigt i FE's behandling af oplysninger om i Danmark hjemmehørende personer og Wamberg-udvalgets kontrol med denne behandling. Det forhold, at redegørelsen skal kunne offentliggøres, betyder imidlertid, at den ikke kan gå i detaljer og f.eks. ikke kan indeholde nærmere oplysninger om FE's efterretningsmæssige ressourcer og kapaciteter, herunder prioriteringen af disse, FE's metoder, det informationsmæssige grundlag herfor, FE's samarbejdspartnere samt detaljer om oplysningernes omfang og karakter.

Redegørelsen, der dækker kalenderåret 2013, skal derfor læses med dette in mente. En mere detaljeret beskrivelse af reglerne for FE's registrering af oplysninger om i Danmark hjemmehørende personer samt af Wamberg-udvalgets kontrol hermed kan læses på FE's hjemmeside under "Om FE – Kontrol". Om FE's opgaver og metoder mv. kan der derudover henvises til FE's beretning 2011-2012.

BRUUN & HJEJLE

Wamberg-udvalget udarbejder derudover en gang årligt en redegørelse til forsvarsministeren om FE's anvendelse af forsvarslovens § 13, stk. 3. Redegørelsen, der er klassificeret HEMMELIGT, fremsendes til Kontroludvalget med det formål at indgå i Kontroludvalgets drøftelser af erfaringerne med forsvarslovens § 13, stk. 3, jf. ligeledes Kontroludvalgets beretning af 13. september 2006.

Folketinget vedtog den 30. maj 2013 lovforslag nr. L 163 til forslag til lov om Forsvarets Efterretningstjeneste. Lov nr. 602 af 12. juni 2013 trådte i kraft den 1. januar 2014. Det følger af loven, at der oprettes et nyt tilsyn, Tilsynet med Efterretningstjenesterne, der afløser Wamberg-udvalget. Tilsynet skal årligt afgive en redegørelse om sin virksomhed til forsvarsministeren, ligesom redegørelsen skal offentliggøres. Om tilsynets opgaver og lovens indhold i øvrigt henvises der til ovennævnte lovforslag og bemærkningerne heri.

Generelt om Wamberg-udvalgets kontrol med FE i 2013

Wamberg-udvalget har i 2013 i overensstemmelse med hidtidig praksis afholdt fire møder i FE med chefen for efterretningstjenesten samt relevante medarbejdere.

Wamberg-udvalgets opgave har først og fremmest været at kontrollere, at FE's behandling af oplysninger om i Danmark hjemmehørende personer sker i overensstemmelse med 1) forudsætningerne i forsvarslovens § 13, stk. 3 og stk. 4, 2) Forsvarsministeriets retningslinjer for FE's behandling af personoplysninger mv. om danske statsborgere og herboende udlændinge, der trådte i kraft den 1. juni 2010, og 3) i overensstemmelse med det interne direktiv, som chefen for FE har fastsat i november 2006. Det betyder, at udvalget på sine møder har godkendt og kontrolleret forhold, der dels vedrører FE's efterretningsmæssige virksomhed, dels vedrører tjenestens varetagelse af den militære sikkerhed inden for Forsvarsministeriets område.

Den efterretningsmæssige virksomhed

Hvis FE i sit efterretningsmæssige virke kommer i besiddelse af oplysninger om en dansk statsborger eller en herboende udlænding, skal registre-

BRUUN & HJEJLE

ring af oplysningerne forelægges for og godkendes af Wamberg-udvalget, hvis registreringen ønskes opretholdt i mere end seks måneder. Dette følger retningslinjerne § 6, stk. 1.

Udvalgets mødecyklus betyder, at udvalget fortløbende og med forholdsvis korte intervaller godkender de sagsoprettelser, der måtte være sket siden det seneste møde.

Udvalget har haft adgang til gennemlæsning af de pågældende oplysninger, herunder gennem egne registersøgninger. På udvalgets foranledning udarbejder FE en dækningsnotits for hver enkelt sag med sagens væsentligste oplysninger, herunder navnlig en kortfattet, konkret begrundelse for behovet for registrering.

I forbindelse med Wamberg-udvalgets møder ved FE modtager udvalget statistiske oplysninger om omfanget og karakteren af de registrerede oplysninger med dansk tilknytning og om, hvorledes og hvornår FE er kommet i besiddelse af disse, dvs. om oplysningerne er modtaget fra udenlandske eller nationale samarbejdspartnere (primært Politiets Efterretningstjeneste, PET) eller om oplysningerne er tilvejebragt gennem FE's egenindhentning (elektronisk indhentning eller fysisk indhentning gennem personkilder).

Stort set alle oplysninger om danske statsborgere mv., som FE er kommet i besiddelse af i sin efterretningsmæssige virksomhed, er relateret til terror. Herudover er der oplysninger om prolifération (handel med produkter, der kan anvendes til fremstilling af masseødelæggelsesvåben), hackeraktiviteter rettet mod Danmark og organiseret kriminalitet samt spionage. FE videreformidler umiddelbart oplysningerne til PET, jf. forsvarslovens § 13, stk. 4, hvilket dokumenteres på den relevante sag. De pågældende oplysninger indgår, hvis relevant, herefter også i FE's analyser mv. af forhold i udlandet af betydning for danske interesser.

Omfanget af oplysninger om danske statsborgere mv., som FE er kommet i besiddelse af siden vedtagelsen af forsvarslovens § 13, stk. 3, i 2006, har på årsbasis været stabilt til og med 2010. Siden 2011 er der imidlertid sket

BRUUN & HJEJLE

en forøgelse i antallet af denne type af oplysninger, som er kommet i FE's besiddelse. Dette skyldes flere forhold. Som eksempler kan nævnes, at FE i 2011 gennemførte en yderligere målretning af den elektroniske indhentning rettet mod terror, at den sproglige bearbejdning (f.eks. oversættelse) på relevante områder er blevet styrket yderligere, og at der i perioden 2011 - 2013 er sket en stigning i antallet af oplysninger om danske statsborgere mv., som FE modtager fra sine udenlandske samarbejdspartnere. Siden 2012 har antallet af oplysninger om danske statsborgere mv., som FE er kommet i besiddelse af, således været stort set ligeligt fordelt på oplysninger modtaget fra samarbejdspartnere og oplysninger modtaget gennem FE's egenindhentede materiale. 2013 har imidlertid skilt sig ud fra de foregående i år, idet der i en periode har været en væsentlig forøgelse i antallet af oplysninger om danske statsborgere mv., som er kommet i FE's besiddelse. Årsagen skyldes konkrete sager (klassificeret HEMMELIGT), hvor såvel samarbejdet med udenlandske samarbejdspartnere som FE's egenindhentning blev væsentligt intensiveret.

Det skal i den forbindelse understreges, at de oplysninger om danske statsborgere mv., som FE kommer i besiddelse af i sin elektroniske efterretningsindhentning rettet mod forhold i udlandet, altid sker ved en tilfældighed. Der kan f.eks. være tale om, at FE aflytter en militant ekstremist i udlandet, hvor det viser sig, at én af samtalepartnerne har bopæl i Danmark. Et af de forhold, som Wamberg-udvalget kontrollerer, er derfor, at der netop altid er tale om tilfældighedsfund i forbindelse med den elektroniske indhentning. Undtagelsen herfor er de tilfælde, hvor FE på baggrund af en retskendelse modtaget fra PET målrettet indhenter mod f.eks. danske mobilnumre, hjemmesider eller e-mailadresser. I dette tilfælde er der tale om, at FE indhenter oplysninger på vegne af PET i overensstemmelse med retsplejelovens regler.

Alle sager er underlagt en egentlig juridisk egenkontrol og vurdering i relation til berettigelsen af behandlingen af personoplysningerne. Denne vurdering dokumenteres på den enkelte sag ved et notat.

I medfør af § 7 i Forsvarsministeriets retningslinjer fra 2010, er det et krav, at de personer, som skal arbejde med personoplysninger om danske

BRUUN & HJEJLE

statsborgere mv., i nødvendigt omfang er autoriserede hertil. Autorisation af personer til behandling af personoplysninger, skal begrænses til dem, som skal beskæftige sig med disse oplysninger. De pågældende må alene behandle oplysningerne, hvis det sker som et nødvendigt led i FE's virksomhed. Udvalget har ført stikprøvekontrol med overholdelsen af disse bestemmelser.

Den militære sikkerhedstjeneste

Sikkerhedsgodkendelser

Som militær sikkerhedsmyndighed foretager FE sikkerhedsundersøgelser med henblik på sikkerhedsgodkendelse af personer, virksomheder og organisationer, der skal behandle klassificerede oplysninger eller skal færdes i sikkerhedsbeskyttede områder eller i øvrigt varetage opgaver, der forudsætter særlig tillid.

Opgørelsen nedenfor viser antallet af personer, der er registreret i FE's særlige register vedrørende sikkerhedsgodkendelser. Tallene omfatter både ansatte inden for Forsvarsministeriets område og ansatte i danske virksomheder, der udfører sikkerhedsmæssigt klassificeret arbejde for Forsvaret. Som det ses, ligger det samlede antal af sikkerhedsgodkendelser forholdsvist stabilt over årene. Udsving mellem årene kan bl.a. skyldes ændringer i personaleomsætningen. En væsentlig del af faldet fra 2010 til 2012 skyldes, at FE i denne periode med henblik på overførsel af data til et nyt it-system har foretaget en omfattende bortsanering af sikkerhedsgodkendelser for afskediget personel. En afskediget person vil optræde som sikkerhedsgodkendt, indtil tjenestestedet/virksomheden afmelder den pågældende hos FE, men sletning sker dog senest 10 år efter den seneste sikkerhedsgodkendelse af personen. Udvalget har i forbindelse med hvert møde foretaget stikprøvekontrol af bl.a. den rettidige sletning af oplysninger.

BRUUN & HJEJLE

2004	2005	2006	2007	2008
69.821	66.959	66.112	69.308	73.069
2009	2010	2011	2012	2013
70.351	68.477	60.876	54.447	56.072

Aktiviteter rettet mod Forsvaret

Det følger af § 2 i Forsvarsministeriets retningslinjer, at FE i sager vedrørende aktiviteter rettet mod Forsvaret kan behandle oplysninger om personer, virksomheder eller organisationer, der med rimelig grund mistænkes eller har været mistænkt for at udføre eller forsøge at udføre ulovlig virksomhed rettet mod Forsvaret. Registreringen af sådanne oplysninger er blevet forelagt Wamberg-udvalget til godkendelse på det førstkomende møde efter registreringen, jf. § 4, stk. 3, i retningslinjerne.

Registreringen foretages af Den Militære Sikkerhedsafdeling ved FE og har til formål at skabe overblik over de sikkerhedsmæssige hændelser og muligheder for at identificere mønstre eller tendenser i hændelserne, der kan indikere nye eller ændrede trusler mod Forsvaret. Registreringen omfatter oplysninger vedrørende 1) særlige hændelser (aktiviteter rettet mod Forsvaret i form af spionage, kontaktforsøg, overvågning, indbrud mv., 2) telefonchikane og trusler mod ansatte i Forsvaret eller deres familier, og 3) henvendelser fra borgere vedrørende sikkerhedsmæssige forhold.

Registreringen sker i FE's elektroniske sags- og dokumenthåndteringssystem. Sagerne oprettes således, at de kan identificeres entydigt og gøres til genstand for udvalgets kontrol. Sagerne slettes efter fem år, medmindre særlige forhold gør sig gældende. I så fald forelægges den fortsatte registrering for udvalget til godkendelse.

Videregivelse af oplysninger vedrørende aktiviteter rettet mod Forsvaret sker normalt ikke til andre end PET, politiet, anklagemyndigheden og myndigheder inden for Forsvaret. Videregivelse af oplysninger til andre myndigheder end de nævnte, har forudsat forudgående godkendelse fra udvalget.

BRUUN & HJEJLE

Den interne adgang til oplysninger vedrørende den militære sikkerhedstjeneste er begrænset til den mindre kreds af chefer og medarbejdere, der er beskæftiget med disse opgaver.

Sammenfattende konklusion

Det er Wamberg-udvalgets opfattelse, at udvalget under besøgene ved FE er blevet givet mulighed for indsigt i alle oplysninger, som måtte være relevante for udvalgets vurdering af FE's behandling af oplysninger om i Danmark hjemmehørende personer. Wamberg-udvalgets indsigt i oplysninger og resultatet af den ovenfor nævnte stikprøvekontrol har ikke givet udvalget anledning til at fremsætte forslag til justeringer, krav om sletning af konkrete oplysninger eller i øvrigt givet anledning til bemærkninger.

Oluf Engell
formand